

До Председателя на научно жури,
определено със Заповед № Р – 109-500 / 23.07. 2018 г.
на Ректора на Медицински университет – Варна

Приложено представям: **Становище**

по процедура за придобиване на ОНС „Доктор”

с кандидат: **д-р Десислава Георгиева Димитрова**

докторант в самостоятелна форма на обучение на тема:

„Неснемаемо коронково протезиране в детска възраст - функционални аспекти“

Изготвил становището: **Доц. Д-р Росица Стоилова Петрова, дм.**

Научна специалност: **Детска дентална медицина**

Институция: **МУ - Пловдив, ФДМ, Катедра по Детска дентална медицина**

Адрес и контакти:

Пощенски адрес: **4004 Пловдив, ул. „Борис Шивачев” № 3, ет 1.**

Електронен адрес: **stoilovar@abv.bg**

Телефон: **0898 43 95 47**

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Росица Стоилова Петрова, д.м., хабилитирана по специалността Детска Дентална Медицина, МУ Пловдив, *външен член на научно жури*, включена със заповед № Р – 109-500/23. 07. 2018 на Ректора на Медицински Университет – Варна.

На: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“, област на висше образование **7. Здравеопазване и спорт**, професионално направление **7.2. Стоматология**, по докторска програма – научна специалност „Детска стоматология“.

Автор: д-р Десислава Георгиева Димитрова, докторант на самостоятелна подготовка, на тема: „Неснемаемо коронково протезиране в детска възраст - функционални аспекти“

Научни ръководители: доц. д-р Мариана Йорданова Димова – Габровска д.м.н. и доц. д-р Радосвета Стоянова Андреева – Борисова д.м.

Научен консултант: доц. д-р Ружа Златанова Панчева д.м.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител са в съответствие с чл.44 (3) от правилника за развитие на академичния състав и Процедура за придобиване на ОНС „Доктор“ в МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ - Варна и включва следните документи:

- Дисертация
- Автореферат
- CD с публикации и документи на докторанта - копие на публикациите, свързани с темата на дисертацията; (1) автобиография в европейски формат; (2) копие на диплома за завършена ОКС „Магистър“; (3) заповед за зачисляване в доктурантура; (4) протокол от изпит за докторски минимум по специалността; (5) заповед за отчисляване с право на защита; (6) протокол от КС с положително решение за готовността за защита; (7) списък с публикациите, свързани с темата - 6 публикации; (8) сертификати за изнесени доклади по темата; (9) декларация за оригиналност и достоверност на представените документи.

2. Кратки биографични данни на докторанта:

Д-р Десислава Георгиева Димитрова е родена през 1991 г. в град Русе. През 2010 г. завършва средното си образование в Математическа гимназия „Баба Тонка“ – гр. Русе. През 2016 г. придобива образователна квалификационна степен „магистър“ по специалност „лекар по дентална медицина“ във Факултет по Дентална медицина към МУ – гр. София. Взява активно участие в редица български и европейски научни събития. Към момента е съавтор в 6 публикации.

3. Структура на дисертационния труд

Структурата на дисертацията следва класическия модел. Дисертационният труд е правилно структуриран и съдържа всички основни елементи: въведение, литературен обзор, цел и задачи, резултати и обсъждане, изводи, приноси, библиография и приложения.

Литературният обзор прави преглед на съвременните методи на протетичното лечение, с несменяеми коронкови конструкции в детска възраст. Разгледани са различните видове коронки (ПМК, МКК, ЦК и ФПК); предимствата и недостатъците на коронковото протезиране в профилактичен, функционален (дъвчене и говор), и естетичен аспект; удовлетвореността от проведеното лечение по различни показатели, храненето и хранителния режим в детска възраст, както и връзката му с несменяемите коронкови конструкции. Силно разрушените зъби в детството нарушават не само естетиката, но и храненето и говора и така оказват влияние върху процесите на растеж и развитие на челюстните кости и водят до психоемоционални и социални проблеми при децата.

Докторантът представя задълбочена, богата, анализирана и систематизирана информация по проблема. Показва познаване на всички характеристики при нарушенията в оклузо - артикулационното равновесие и нормалната и нарушената дъвкателна и говорна функция в детска възраст.

Дисертационният труд е написан на 184 страници: 57 – литературен обзор, 106 – собствени изследвания 21 стр. - библиография. Собствените изследвания са онагледени чрез 16 таблици, 72 фигури и приложения. В приложенията са представени две анкетни карти. Библиографският списък включва 323 литературни източника, 41 от които на кирилица и 282 на латиница. Литературната справка е съвременна - 33% от последните пет години (107 източника).

Целта на дисертационния труд е на основата на клинични и социологични изследвания: да се въведат и апробират в практиката, методики с несменяемо коронково протезиране, за лечение в детска възраст, като се оцени функционалния медико - биологичен показател. За постигане на целта са поставени 4 основни задачи, като втората (клинико-лабораторната задача) се състои от две подзадачи.

Методиките към всяка една от задачите и подзадачата са оптимално подбрани, последователно и умело приложени. Проведените изследвания са правилно планирани и изпълнени. Материалът е достатъчен, за да се изведат достоверни и репрезентативни резултати.

Получените резултати са изчерпателно и коректно описани и показват задълбочена работа на докторанта в търсенето и въвеждането на най-новите методи протетично лечение у нас, за възстановяване на силно увредените детски зъби.

Въз основа на обемно социологично изследване на ЛДМ от страната, са проучени основните тенденции, по отношение на използваните материали и методи на протетичното лечение с несменяеми коронкови конструкции при деца с временно и смесено съзъбие.

Проведените изследвания са правилно методологично планирани и проведени, получен е достатъчен по обем доказателствен материал, който дава основание за логични изводи.

4. Актуалност на разработвания проблем

Възстановяването на силно разрушените зъби в детството, вследствие на кариес и неговите усложнения, механични травми и генетични заболявания, при невъзможност за прилагане на друг терапевтичен подход е актуален проблем. С навлизането на дигиталните технологии в денталната медицина и усъвършенстване на материалите, при спазване на точни индикации, протетичното лечение с неснемаеми коронки в детска възраст се нуждае от популяризиране у нас, тъй като липсват проучвания в тази област. В България едва 30% от ЛДМ прилагат методи и средства с коронково протезиране за лечение в детска възраст. Ето защо разработването на дисертационния труд е актуално и своевременно.

5. Познаване на проблема от докторанта

Литературният обзор е богат, достатъчен по обем и тематично съответства на задачите, разработени в дисертацията. Прегледът и критичният анализ на литературните данни са представени задълбочено. Анализирани и систематизирани са проблемите, свързани с предимствата и недостатъците на различните видове коронки (БПМК, ОПМК, МКК, ЦК, ФПК) прилагани в детска възраст, удовлетвореността от проведеното протетично лечение – от родители и самите деца, храненето и хранителния им режим в тази възраст.

Д-р Десислава Димитрова добре познава проблематиката и може да дискутира творчески и свободно цитираните данни и факти от други научни изследвания. Докторантът демонстрира добро познаване на възможностите у нас, за клинично приложение на протетично възстановяване, чрез CAD/CAM коронки лабораторно композитно изработени; фабрично изработени циркониеви корони, както и характеристиките на говорната функция и хранителния режим. Анализирани и посочени са нерешените проблеми, мотивиращи необходимостта от разработването на дисертационния труд.

6. Адекватност на изследователските методи

Доброто познаване на проблема и направения анализ на данните от литературата, дават възможност на докторанта да формулира ясно поставената цел. За изпълнението на поставената цел и задачи, са използвани клинични и социологични методи. Обект на изследването по задачи е както следва:

По първа задача. Анкетирани са ЛДМ, относно клиничното приложение на различните протетични възстановявания в детска възраст. Включени са 10,6% от всички лекари по ДМ в страната от 74 населени места (по данни от Националния Статистически институт за 2016 г).

По втора задача:

Изследвани са 34 деца - чрез клинични и клинико-лабораторни методи, на възраст – 3 - 10 години, като 9 от тях са с временно съзъбие, с кариес на ранното детство, а останалите 25 - са с множествен кариес в смесеното съзъбие. Поставени са 46 коронки, във фронта и страничните сектори, изработени от композитен материал по CAD/CAM системата и 36 фабрични циркониеви коронки. Изследванията отговарят на всички етични норми. Подписва се информирано съгласие от родителите.

Оценяват се предимствата и недостатъците на различните видове коронки във фронталния и страничните сектори, като в 2.1. се изследва орално-хигиенния статус и

ГИ при протезираните деца; при 2.2. се проучва степента на удовлетвореност от протезирането с различните коронкови конструкции.

По **трета задача**. При 33 деца, с временно и постоянно съзъбие, се изследват характеристиките на говорната функция, преди и след протезиране с различните коронкови конструкции.

По **четвърта задача** – при 103 деца, от 3-17 години, се изследва храненето след завършване на лечението с коронковите конструкции.

За обработка на получените резултати, са приложени следните статистически методи – дискриптивен, вариационен, корелационен, дисперсионен, графичен и мултирегресионен анализ – SPSS v. 22.0 for Windows. Изследователският материал в дисертационния труд е достатъчен по обем, достоверен и убедителен.

7. Кратка аналитична характеристика на научния труд

Представеният труд е оформен прецизно, онагледен е отлично с множество диаграми, таблици и фотоси. Авторефератът е изготвен съответно изискванията и отразява вярно и точно постигнатите резултати в дисертацията.

8. Оценка на научните приноси

Принос на дисертационния труд е литературния обзор, който е добре и последователно структуриран и разглежда показанията, методите, средствата, предимствата и недостатъците на неснемаемото естетично коронково протезиране в детска възраст, алгоритмите за изследване на удовлетвореността на малките пациенти и взаимовръзката между оралното здраве и хранителните навици на децата.

Дисертацията съдържа научно-теоретични, научно-приложни, методични приноси и приноси с потвърдителен характер, които ще бъдат полезни за практикуващите лекари по дентална медицина.

Научен **принос** имат предложените методични последователности за протетично лечение на временни зъби с CAD/CAM и фабрични циркониеви корони, както и за логопедично изследване на говорната функция при деца, преди и след възстановяване на нарушения в твърдите зъбни структури, във фронталните сектори на съзъбието.

За пръв път у нас са анализирани промените в оралната хигиена и гингивалните тъкани след възстановяване с CAD/CAM и фабрични циркониеви коронии и е направен анализ на удовлетвореността от протетичното лечение.

Въз основа на оценката на хранителния прием на протеини, въглехидрати, фибри и мазнини, е изследвано влиянието на протетичното лечение върху възможността за осъществяване на пълноценно и балансирано хранене.

9. Приложение на резултатите в практиката

Предложена е методична последователност за протетично лечение на временни зъби с фабрични циркониеви коронии и корони изработени по CAD/CAM технологията от композитен материал (по Димова и Димитрова), което е и методичен **принос** за дисертацията. Предложено е и логистично изследване на говорната функция - звукопроизношение и говорна артикулация при деца, преди и след възстановяване на нарушенията на ТЗТ във фронта (по Димова и Димитрова). Получените резултати показват, че методите са правилни и приложими в практиката.

Популяризиране на резултатите - Представените 6 публикации в съавторство (докторанта е първи автор), са строго свързани с дисертационната тема. Научните съобщения са докладвани на национални форуми.

Дисертантката се е съобразила с направените от мен забележки, в хода на проучванията и ги е отразила в окончателния вариант на разработения труд. Допуснати са някои правописни и стилови грешки, които не намаляват значимостта на проведените изследвания и получените резултати.

Нямам други критични бележки по същество. Докторантката е положила достатъчно усилия, показва познаване на проблема и умения за набиране и интерпретиране на научна информация. Практическата насоченост на избраната тема предизвиква адмирации за положения труд.

Представеният дисертационен труд е актуален, изпълнен прецизно, има практически приноси и е лично дело на докторанта.

В **заключение** - убедено заявявам своята положителна оценка за разработения дисертационен труд на тема: **„Неснемаемо коронково протезиране в детска възраст – функционални аспекти“** и препоръчвам убедено на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност „Детска стоматология“ на д-р **Десислава Георгиева Димитрова**, докторант на самостоятелна подготовка.

08.08.2018 г.

гр. Пловдив

Изготвил становището:

Доц. д-р Росица Стоилова Петрова, д.м.

